

AUST-AGDER MUSEUM OG ARKIV IKS

Til Styre- og varamedlemmer
Aust-Agder museum og arkiv IKS

INNKALLING OG SAKSLISTE TIL STYEMØTE FOR AUST-AGDER MUSEUM OG ARKIV IKS

Varamedlemmer møter kun etter nærmere innkalling.

Dato: 23.02.2021
Sted: Teamsmøte
Tid: 11:00 – 15:00

Saksliste:

Sak 01/21	Godkjenning av innkalling og saksliste
Sak 02/21	Informasjon fra direktør og styreleder
Sak 03/21	Saker til orientering: - Revisjon av samarbeidsavtalen med bakgrunn i Arendal kommune sitt varsel om redusert bevilgning i 2022 (eieravtalen i AAma)- Befaring og drøftinger med kommunen om fremtidsplaner for uteområdet på Bjugsbakk, og samtaler med Hylestad auto.- Arendalsuka 2021- Kontorforholdene i Grimstad – videre prosess- Koronatiltak- Bokprosjektet «Bondeopposisjon på Agder» av Kjell-Olav Masdalen
Sak 04/21	Uttalelse fra AAma-styret på innspill notat fra AFK om en prosess for å vurdere dagens museums- og arkivstruktur.
Sak 05/21	Avhending av arkeologiske gjenstander med proveniens i Trøndelag.
Sak 06/21	Årsmelding og regnskap for 2020
Sak 07/21	Eventuelt

BEHANDLENDE ORGAN: Styret AAma-IKS	MØTEDATO: 23.02.2021	SAK NR.: 01/21
SAKSBEHANDLER: Jan Ledang		

Godkjenning av innkalling og saksliste

Styret tilrådes å gjøre følgende vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes.

BEHANDLENDE ORGAN: Styret AAma-IKS	MØTEDATO: 23.02.2021	SAK NR.: 02/21
SAKSBEHANDLER: Jan Ledang / Torunn Ostad		

Informasjon fra direktør og styreleder

Styret tilrådes å gjøre følgende vedtak:

Informasjon fra direktør og styreleder tas til etterretning.

BEHANDLENDE ORGAN: Styret AAma-IKS	MØTEDATO: 23.02.2021	SAK NR.: 03/21
SAKSBEHANDLER: Jan Ledang		

Saker til orientering

- Revisjon av samarbeidsavtalen med bakgrunn i Arendal kommune sitt varsel om redusert bevilgning i 2022 (eieravtalen i AAma)
- Befaring og drøftinger med kommunen om fremtidsplaner for uteområdet på Bjugsbakk, og samtaler med Hylestad auto.
- Arendalsuka 2021
- Kontorforholdene i Grimstad – videre prosess
- Koronatiltak
- Bokprosjektet «Bondeopposisjon på Agder» av Kjell-Olav Masdalen

Styret tilrådes å gjøre følgende vedtak:

Sakene tas til orientering.

BEHANDLENDE ORGAN: Styret AAma-IKS	MØTEDATO: 23.02.2021	SAK NR.: 04/21
SAKSBEHANDLER: Jan Ledang		

Uttalelse fra AAma-styret på innspill notat fra AFK om en prosess for å vurdere Dagens museums- og arkivstruktur.

Styret tilrådes å gjøre følgende vedtak:

- 1) AAma sin organisering med museums- og arkivfunksjoner samlet i en organisasjon, har vist seg å gi betydelige synergieffekter, og ha vært en suksess. Det anbefales sterkt at en ved en fremtidig organisering ikke skiller museums- og arkivdrift.
- 2) I forbindelse med prosessen rundt fremtidig museums- og arkivstruktur i Agder, anbefales det i første omgang å gjennomføre en faglig mulighetsstudie fra en profesjonell ekstern aktør (f.eks. Telemarksforskning). Formålet må være å få på bordet en konsekvensanalyse og en faglig anbefaling når det gjelder fremtidig arkiv- og museumsstruktur på Agder. Dette bør gjennomføres før en starter egne interne prosesser.

Notat

Kommentar og innspill fra direktør til vedtaket i Agder fylkeskommune om en gjennomgang av museums- og arkivstrukturen i Agder med tanke på sammenslåing

Bakgrunn for saken:

- Internt fylkeskommunalt notat oversendt fra Rune Holbek med anbefaling om at det initieres en prosess hvor fylkeskommunen i felleskap med AAmA, VAM og IKAVA vurderer en sammenslåing/konsolidering (vedlagt)
- Referat fra fellesmøtet 21.januar hvor de tre institusjonene AAmA, VAM og IKAVA deltok med styreleder, nestleder og direktør. (vedlagt)

Situasjonsbeskrivelse AAmA

I 2015 ble AAmA etablert etter en krevende konsolideringsprosess mellom KUBEN, GBM og SM. Staten var den gang opptatt av å få færre museumsenheter i Norge og staten lovet en økonomisk stimuleringspakke til museer som fusjonerte. Den økonomiske støtten ble dessverre bare delvis gjennomført.

(Ifølge tidligere styreleder i AAmA manglet det ca 5. millioner i forhold til det som var forespeilet av konsolideringsmidler fra Staten til AAmA)

Fusjoner har normalt høye oppstartskostnader, mens økonomiske- og andre gevinster først oppnås på sikt.

Det var store økonomiske utfordringer for AAmA de første driftsårene, i tillegg var det utfordringer knyttet til organisasjonskultur. Det tok tid å få etablert en fellesskapskultur.

Vår vurdering er at AAmA i dag fungerer godt. Og det er derfor en bekymring for at en ny omfattende sammenslåingsprosess ikke vil gi de ønskede effekter, men vil kunne skape stor uro i organisasjonen.

Forventninger til en utredning om sammenslåing

Vår organisasjon er positive til en profesjonell utredning av en ytterligere sammenslåing på arkiv-/museumsfeltet. Ledergruppen i AAmA vil understreke følgende:

- For at en prosess i retning av ytterligere konsolidering skal lykkes, må formålet tydeliggjøres i sterkere grad. Konsolidering bør kun gjennomføres dersom det sannsynliggjøres konkrete, målbare resultater i form av:
 - o Mer og bedre vern, forvaltning og formidling, forskning og forvaltning av anlegg, bygg, gjenstander og arkiver i Agder
 - o Bedre tjenester og oppgaveløsning for eierne, staten, og innbyggere
 - o Bedre og mer robust fagmiljø. Større profesjonalitet, kompetanseutvikling

- Rasjonell økonomisk drift, og samla sette bedre stab-/støttefunksjoner enn vi kan få til hver for oss.
- Det er viktig at den kommende prosessen er åpen og at den endelige avgjørelse blir tatt etter faglig gode vurderinger. Det finnes også et alternativ til sammenslåing, et enda tettere samarbeid mellom institusjonene.
- I AAmå er museum og arkiv integrerte enheter. Det har vist seg at det gir tydelige synergieffekter av å samle museum og arkiv i samme organisasjon. Vi mener vi har fått til mye spennende i AAmå ved at arkiv og museum jobber så tett sammen. Det kan nevnes at arkivavdelingen har egen arkivpedagog, arkivansatte har formidlingsopplegg for grupper, skoleklasser mv. Arkivavdelingen i AAmå har en viktig støttefunksjon i utstillingsproduksjonen vår, og de produserer også sine egne utstillinger av høy kvalitet. Det vil skape uro i organisasjonen hvis arkivavdelingen organisatorisk blir skilt fra museumsdriften. Vi kan ikke se noen gevinster ved en slik oppsplitting, snarere tvert imot: både museums- og arkivdelen blir svekket og skadelidende.
- Vi anser det for øvrig som nødvendig at også våre eierkommuner involveres i prosessen, sammen med AFK og institusjonene.
- Det må nevnes at sammenslåing av Nord- og Sør-Trøndelag ikke har ført til endringer i museumsstrukturen i det nye Trøndelag fylke.
- I Rogaland er det hele 5 selvstendige museer, og etter en totalvurdering og anbefaling fra Telemarkforskning har dette fylket konkludert med å videreføre denne strukturen.
- Telemarkforskning har på oppdrag fra Regjeringen gjennomført en landsomfattende evaluering av de allerede gjennomførte konsolideringsprosessene i museumssektoren. Telemarkforskning har også vært engasjert av flere fylker i museumssammenheng, og de er derfor vel kjent med vår sektor. (Rogaland, Møre og Romsdal, Akershus og Buskerud + Kulturdepartementet) Vi mener derfor at Telemarkforskning vil være den naturlige samarbeidspartner for å gjennomføre en utredning av den fremtidige museums- og arkivstrukturen i Agder.

De tillitsvalgt i AAmå har blitt orientert om den planlagte prosessen, og de støtter anbefalingen fra ledergruppen i AAmå:

Det er forståelse for at fylkessammenslåingen også naturlig fører med seg en gjennomgang av dagens museums- og arkivstruktur.

Proessen må imidlertid ha åpning for at dagens struktur faktisk kan være beste løsning.

Det anses som svært viktig at arkiv og museum ikke adskilles organisatorisk. (Aama-modellen bør tvert imot være en modell for andre tilsvarende institusjoner)

En uavhengig faglig instans bør i første omgang foreta en utredning og gi en anbefaling når det gjelder den fremtidige museums- og arkivstrukturen for Agder.

Notat

Til: Kristin Tofte Andresen/ Næring, kultur og kulturminnevern, Yvonne Fernmar Willumsen/ Kulturminnevern og kulturturisme

Fra: Rune Holbek

Kopi til:

Innspills notat til museumsstrukturen i Agder

Dette notat markerer en oppstart på en prosess hvor fylkeskommunen vil gjøre en vurdering av museumsstrukturen i Agder etter at fylkessammenslåingen er en realitet.

Fylkeskommunen ønsker starte en dialog i første omgang med de to store kulturhistoriske museene, og det interkommunale arkivsamarbeidet om fremtidig struktur for arkiv og museumsarbeidet i Agder. Vi finner det riktig å starte denne dialogen med styrene for Vest-Agder-museet IKS, Aust-Agder museum og arkiv IKS og Interkommunalt arkiv i Vest-Agder (IKAVA) for en avklaring og innspill til prosess om dette før det legges fram en politisk sak om oppstart av denne prosessen.

1. Oppsummering av status
2. Innspill til prosess og avgrensninger
3. Forholdet mellom konsoliderte museer og ikke konsoliderte museer
4. Anbefalinger

Ad 1 – oppsummering av status

Stortinget ga sin tilslutning til abm-meldingen i behandling 1. desember år 2000, jf. Innst. S. nr. 46 (2000–2001). Abm-meldingen pekte på at det norske museumslandskapet var kjennetegnet av mange små museer og mangelfull samordning. Det var på dette tidspunktet registrert 800 museer og samlinger fordelt på 700 administrative enheter. Av disse mottok over 300 sentrale midler gjennom ordninger under Kulturdepartementet, de fleste under en tilskuddsordning forvaltet av fylkeskommunene. Et tilsvarende antall museer hadde utelukkende regional og/eller lokal finansiering. Dette var i stor grad et selvgrodd museumslandskap der private og lokale initiativ har stått bak.

Hovedtiltaket i abm-meldingen var forslaget om bedre strukturering av museumslandskapet. Målet var en struktur der hvert fylke har et mindre antall museer med en så sterk faglig og økonomisk plattform at de kan inngå i et nasjonalt museumsnettverk. Meldingen gikk grundig inn på fordelene med regionale konsolideringer og nasjonalt nettverk.

Etter at museumsreformen i all hovedsak var gjennomført er det nå i underkant av 100 museer som mottar statlig driftstilskudd.

For Agder medførte det store endringer for museumssektoren. Ved inngangen til 2020 har Agder 5 konsoliderte museer og 1 etatsmuseum, og 2 skipsverft som teknisk industrielle kulturminner. Alle disse institusjonene får driftstilskudd fra fylkeskommunen, kommunene og alle får driftstilskudd fra staten bortsett fra Stiftelsen Bratteklev skipsverft

Konsoliderte museer

Aust-Agder museum og arkiv IKS
Stiftelsen Næs Jernverksmuseum
Vest-Agder-museet IKS
Stiftelsen Sørlandets Kunstmuseum
Agder naturmuseum (nå en del av UiA)

Etatsmuseum

Stiftelsen Lindesnes Fyrmuseum

Teknisk industrielle anlegg

Stiftelsen Bredalsholmen dokk og fartøyvernsenter
Stiftelsen Bratteklev skipsverft

Arkiv

Interkommunalt arkiv i Vest-Agder (IKAVA)

Ad 2 – innspill til prosess og avgrensninger

Fylkeskommunen vurderer en trinnvis prosess i gjennomgangen av museumsstrukturen. I den forbindelse vil vi foreslå at vi først gjennomfører en prosess med Aust-Agder museum og arkiv (AAMA), Vest-Agder-museet (VAM og IKAVA). Begrunnelsen for dette er flere:

- Lik eierstruktur hvor alle tre er IKS.
- AAMA har både museum og arkiv i porteføljen.
- VAM og IKAVA er rendyrket museum og arkiv hver for seg.
- Det er flest positive synergier med å gjennomføre endringer med disse tre før en utvider prosessen med flere parter.
- Mange ansatte som blir berørt, og med virksomhet spredt godt ut over hele landsdelen fra øst til vest og sør til nord.

Dersom det blir enighet om å gå videre med denne prosessen, ønsker fylkeskommunen å legge den nye museumsmeldinga når den kommer i løpet av året, til grunn i det videre arbeidet. Fylkeskommunen vil forankre prosessen i Kulturdepartementet, og gå i dialog med departementet om stimuleringsmidler til prosessen.

Ad 3 – Forholdet mellom konsoliderte museer og ikke konsoliderte museer

AAMA ble etablert i 2015 da Aust-Agder kulturhistoriske senter IKS, Setesdalsmuseet IKS og Stiftelsen Grimstad bys museer ble slått sammen. AAMA har både arkiv- og museumsfunksjoner, og består av fire avdelinger som befinner seg på tre administrative steder: KUBEN i Arendal, Setesdalsmuseet på Rysstad og Sjøfartsmuseet i Aust-Agder i Grimstad.

VAM ble opprettet i 2006 ved en sammenslåing av syv kulturhistoriske museer i fylket. De museene som gikk inn fra begynnelsen var: Flekkefjord Museum, Lista Museum, Sjølingstad Uldvarefabrik, Mandal Bymuseum, Vest-Agder fylkesmuseum, Gimle Gård og Setesdalsbanen. Senere har Vigeland's Hus i Mandal kommet inn under VAM, sammen med Kristiansand Kanonmuseum, Odderøya Museumshavn, D/S Hestmanden og Tingvatn fornminnepark og besøkssenter.

Felles for VAM og AAma er at de fikk overført oppgaver fra fylkeskommunene ved opprettelsen. Fram til opprettelsen av de konsoliderte museene hadde fylkeskommunene museumstjenester som fulgte opp de ikke konsoliderte museene og samlingene. Både ansatte, tilskuddsmidler og faglig oppfølging ble den gang overført fra fylkeskommunene til disse to museene.

Inntil nå har AAma og VAM hatt hver sin tilskuddsordning til prosjekter i regi av de ikke konsoliderte museene. Museene ønsker at de to ordningene slås sammen til en, og at AAma og VAM håndtere søknadene i fellesskap. Fylkeskommunen vil vurdere å støtte dette arbeidet med å legge inn noe mer midler slik at rammen økes. Rammen som har vært tildelt fra VAM fra 2006 har ikke vært indeksregulert, og det vurderes i den sammenheng at det bør legges noen flere midler slik at de ikke konsoliderte museene får en større pott å søke på.

Prosjektmidler fra denne tilskuddsordningen bør forutsette lokal egenandel. Ansvaret for de ikke konsoliderte museene er et kommunalt ansvar, men bistand til faglig utvikling vil fortsatt være de konsoliderte museenes ansvar å følge opp. Fylkeskommunen ønsker å bidra til at får til en god forvaltning av de ikke konsoliderte museene sammen med AAma og VAM.

Ad 4 – anbefalinger

Fylkeskommunen anbefaler følgende:

1. Det initieres en prosess hvor fylkeskommunen i fellesskap med AAma, VAM og IKAVA vurderer en sammenslåing/konsolidering.
2. Det anbefales at en avventer ytterligere sammenslåinger til denne prosessen er klarlagt.
3. Fylkeskommunen anbefaler at ansvaret for faglig oppfølging og tildeling av prosjektmidler til de ikke konsoliderte museene fortsatt er et ansvar som skal ligge hos AAma og VAM i fellesskap og eventuelt i en ny organisasjonsmodell.
4. Fylkeskommunen vil forankre prosessen i Kulturdepartementet og be om statlige stimuleringsmidler om det er enighet om å gå videre med prosessen.

Møtereferat

Arb.område/Prosjekt:

Møtedato/-tid: 21.01.2021, 15.00 – 16.00

Sted: Teams

Deltagere: VAM: Terje Damman, Rune André Frustøl, John Olsen
IKAVA: Ivan Sagebakken, Grete Gavelstad, Turid Holen
AAMA: Torunn Ostad, Kai Steffen Østensen, Jan Ledang
AFK: Arne Thomassen, Tine Sundtoft, Kristin Tofte Andresen, Rune Holbek

Saksparter: Vest-Agder-museet IKS (VAM)
Aust-Agder museum og arkiv IKS (Aama)
Interkommunalt Arkiv i Vest-Agder (IKAVA)

Forfall: -

Referent: Rune Holbek

Møteansvarlig: Arne Thomassen

Kopi sendes til:

Bakgrunn

Styreleder Terje Damman ved VAM ønsket velkommen til møte da det var VAM som hadde tatt initiativ til å samles. Ordet ble gitt til fylkesordfører Arne Thomassen som også ønsket velkommen, og deltakerne presenterte seg deretter.

Det synes å være stor oppslutning om et behovet for å se på museums- og arkivstrukturen etter etableringen av Agder fylkeskommune. I etterkant av sammenslåingen er det er fremlagt nye stortingsmeldinger (St melding 8 Kulturens kraft og st melding 16 Nye mål i kulturmiljøpolitikken) og en ny museums melding er bebudet fremlagt før påske i år. Dette er et viktig bakteppe for ønsket om å vurdere fremtidens museums- og arkivstruktur på Agder. De nasjonale målene på museums- og arkivfeltet er i stor grad sammenfallende med satsingsområdene i Regionplan Agder 2030.

Det legges opp til en bred prosess der alle berørte parter er inkludert. Flere av møtedeltagerne tok til orde for å vurdere om en fremtidig arkivløsning bør løftes ut som en egen prosess.

Avslutningsvis ble en enige om følgende punkter som en skulle jobbe videre med:

Pkt.	Sak	ANSVAR:	FRIST:
1.	Styrebehandle saken i hver institusjon	Alle	1.3.21
2.	Politisk sak legges fram for hovedutvalg for kultur, folkehelse og frivillighet i Agder fylkeskommune 24.03.2020 for å få mandat til å starte prosessen	FK	5.3.21
3.	Utarbeide forslag til tidsplan for prosessen med oppstart og avslutning	FK	
4.	Utarbeide forslag til møteplan for prosessen	FK	
5.	Plan for oppfølging av øvrige eiere	FK	
6.	Vurdere ekstern bistand til prosessen	Alle	

BEHANDLENDE ORGAN: Styret AAmA-IKS	MØTEDATO: 23.02.2021	SAK NR.: 05/21
SAKSBEHANDLER: Hilde Jomaas		

Avhending av arkeologiske gjenstander med proveniens i Trøndelag

Styret tilrådes å gjøre følgende vedtak:

Gjenstandene A.94 og b avhendes. Avhending forutsetter tilsvarende vedtak ved Vitenskapsmuseet.

VEDR. AVHENDING AV GJENSTANDER A.94 a og b

Det gamle Arendals museum samlet inn arkeologiske gjenstander på 18 -og tidlig 1900-tallet. Det meste kom fra nærliggende kommuner, men de samlet også inn gjenstander fra andre fylker. Arkeologiforvaltning i Norge er i dag basert på bestemmelser i Lov om kulturminner av 1978. Landsdelsmuseene i hht. Trondheim, Tromsø, Bergen, Oslo og Stavanger forvalter hver sin geografiske region. Ettersom samlingen i Arendal var kommet inn før loven ble vedtatt i 1905, er gjenstandene fortsatt i KUBENs eie.

I daværende Aust-Agder museets (AAM) arkeologisamling var det gjenstander som opprinnelig var funnet i Trøndelag, og Vitenskapsmuseet i Trondheim hadde gjenstander fra Agder. I 1960 tok AAM kontakt med Vitenskapsmuseet med ønske om å utveksle gjenstander. Vitenskapsmuseet og AAM ble enige om å deponere gjenstander hos hverandre. Det ble skrevet deponierklæringer.

Følgende ble utvekslet som deponeringer:

- Fra Vitenskapsmuseet til Aust-Agdermuseet: Gjenstandsnummer T.4862, et sverd fra vikingtid funnet på Sandnes i Bygland. Gjenstanden befinner seg fortsatt på KUBEN.
- Fra Aust-Agdermuseet til Vitenskapsmuseet: Gjenstandene A. 94a og b*, en kniv med beslag og en jernmeisel (evt. spyd). De ble funnet ved en utgravning på Huseby søndre i Skaun kommune i Trøndelag. Gjenstandene var gitt i gave fra sorenskriver C. N. Schwach i 1848. Gjenstandene befinner seg fortsatt på Vitenskapsmuseet.

Depositumserklæringen er uklar mht. ansvar. Nå som en ny arkeologiutstilling skal opp, er det behov for å rydde opp i avtaler og ansvar. Depositumsavtaler er ikke lenger å foretrekke. Prinsipielt er det heller ikke ønskelig for KUBEN å ha ansvar for gjenstander som ikke er i museets eie.

Vitenskapsmuseet har foreslått at det foretas en eierskapsoverdragelse av disse gjenstandene. For å kunne gjennomføre et slikt eierskapsbytte må gjenstandene først avhendes ved de respektive eiermuseene. Deretter innlemmes motsatte gjenstander ved mottakermuseet gjennom inntaksrutiner.

Ved avhendinger vil det kunne være problemstillinger knyttet til givers etterkommere, samt museets troverdighet hos publikum som mottaker av gaver. I denne saken er ikke gjenstandene fra en eiendom i Agder. De har ikke vært i fylket på 60 år. I relasjon til arkeologiske gjenstander er objektets funnsted viktig i vurderingen. Avhendingen er i dette tilfellet et ledd i en eierskapsoverdragelse mellom to museer, der gjenstandene vil bli mer relevante.

KUBEN er positive til å gjennomføre en avhending av gjenstandene A.94 a og b. Avhending forutsetter tilsvarende vedtak ved Vitenskapsmuseet.

*Nummeret A. 94 a og b refererer til nummerering i Dedekams protokoll av 1860 (PA-2065, Aust-Agdermuseet F02/L001). Gjenstanden er ikke registrert i Primus.

Vedlegg:

Depositumserklæring av 14.12.1965, vedlegg til AAM jnr. 693/1965.

Avskrift.

Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab

Videnskapsselskapets Oldsaksamling

Trondheim, den 14/12-1965

DEPOSITUMSERKLÆRING.

På vegne av Aust-Agder-Museet erkjenner jeg hermed
å ha mottatt som depositum fra Videnskapsselskapets Oldsaksamling
T. 4862. Haugen, Sandnes, i Bygghand, Setesdalen.

Aust-Agder-Museet, Arendal, 15. oktober 1965.

Ulf Hamran (sign)
Fylkeskonservator.

BEHANDLENDE ORGAN: Styret AAma-IKS	MØTEDATO: 23.02.2021	SAK NR.: 06/21
SAKSBEHANDLER: Rune Hølleland		

Årsmelding og regnskap for 2020

Styret tilrådes å gjøre følgende vedtak:

Styret godkjenner det fremlagte regnskap og årsmelding for 2020

Årsmelding 2020

Aust-Agder museum og arkiv IKS

FRA STYRELEDER OG DIREKTØR

Den 1. januar 2020 ble Aust- og Vest-Agder til ett Agder. Det førte til valg i AAm, både av nytt representantskap og nytt styre.

Året 2020 har som kjent vært et år med betydelige utfordringer. AAm har etter beste evne forsøkt å følge myndighetenes smittevernregler til punkt og prikke. Konsekvensene av delvis nedstengning er flere. Antall fysiske besøkende totalt i AAm viser en nedgang på 30 %. Dette har medført et stort inntektsbortfall både på billetter og salg i butikk. Staten har kompensert noe for bortfallet av egeninntekter med en ekstraordinær bevilgning på 700.000 kr., støtten var viktig for å opprettholde tilnærmet normal drift.

På tross av den vanskelige situasjonen knyttet til Covid-19, har vi klart å operere både museums- og arkivtjenester for våre brukere på en god måte. Situasjonen har imidlertid også inspirert til nytenkning og kreative løsninger. Vi har for eksempel intensivert vår digitale formidling formidabelt. Våre ansatte har mobilisert til innovativ tenkning, og dette vil vi ta med oss i årene som kommer.

Organisatorisk må nevnes at våre nyetablerte faggrupper på museumssiden nå er operasjonelle og i sving. Arkivavdelingen i AAm er også inndelt i sine interne faggrupper. Særlig viktig var det å få på plass en felles samlingsforvaltingsgruppe i AAm i forbindelse med den store innflyttingsprosessen på Evjemoen. Våre dyktige pedagoger har også nå sitt faglige forum.

Sentrallageret på Evjemoen med hele 1.100 kvm gulvflate er tatt i bruk og et stort antall gjenstander fra alle de tre museumsavdelingene er nå installert i sentrallageret. Flytteprosessene, som omfattet krevende transporter, registrering, varmebehandling mv. har blitt gjennomført forbilledlig. AAm har nå generelt en god situasjon innen oppbevaring og magasinering.

Årsmeldingen viser at på tross av krevende rammebetingelser, har det vært et år hvor alle avdelingene har gjort en stor innsats.

A Ama samarbeider tett og godt med flere andre institusjoner. Fotoutstillingen «Fred» som markerte 75-årsjubileet for avslutning av andre verdenskrig, kan stå som eksempel på et godt samarbeidsprosjekt mellom de tre institusjonene Vest-Agdermuseet, IKAVA og A Ama. For øvrig samarbeider vi også med VAM og IKAVA om tilbud til lokalmuseene, samt innen foto og annet arkivsamarbeid.

A Ama er opptatt av å ivareta sitt samfunnsansvar. Vi må til sist fremheve noe av det A Ama bidrar med på dette viktige området:

- I den vanskelige koronatiden har vi økt den digitale formidlingen betydelig. Vårt publikum har fått formidlet lokalhistorisk stoff og museumsopplevelser, også under nedstengningen. Formidlingen har blitt utført på nye medier. Totalt har vi hatt mer enn 160.000 digitale besøkende på våre ulike A Ama plattformer!
Det har blitt skrevet et betydelig antall historiske artikler som er publisert i regions- og lokalavisene og i landsdekkende historiske magasiner. Vi har laget flere spennende podcaster, blogger, Kulturpunkt-app mm. Vi har også nettsalg av våre publikasjoner.
- For å motvirke ensomhet blant eldre har vi gjennomført seniortilbud med stor oppslutning.
- Vi har en ordning med gratis adgang for barnefamilier med økonomiske utfordringer
- I et samarbeid med Voksenopplæringen, Frivillighetssentralen og Med hjerte for Arendal har vi i felleskap produsert en draktutstilling hvor 11 ulike nasjonaliteter i Arendal har fått vise frem sine tradisjonsdrakter. Et positivt og viktig integreringsbidrag.
- Vi har gjennom samarbeid med kommunen fått gjenåpnet Mineralstien på Evje – et velegnet uteaktivitetstilbud til hele familien i disse koronatider.
- Vi gir alltid et arbeidstilbud til en eller flere på ulike NAV-tiltak.
- For å redusere vårt klimaavtrykk kan nevnes Miljøfyrtårn og en økende bevisstgjøring rundt vår ressursbruk.
- En av våre A Ama-stillinger er dedikert oppfølging og støtte til lokale museer. Bratteklev skipsverft er ett av flere eksempler på A Ama bidrag. Her deltar vi i styret, tilbyr kontorplass for prosjektleder osv.
- I forbindelse med UNESCO-statusen i Setesdal var vi tidlig ute på tilbudssiden for å støtte opp om dette viktige prosjektet.

- Arkivavdelingen har hatt et svært innholdsrikt år, noe årsmeldingen viser. Et betydelig antall forvaltningsoppgaver er gjennomført og lesesalen har de klart å holde åpen for publikum i en krevende tid.
- På ett viktig satsingsområde har vi dessverre ikke nådd vår målsetting. Med utstrakt bruk av hjemmekontor og begrenset møteaktivitet, har vi ikke kunne gjennomføre vår ambisjon å øke frivilligheten ved alle våre avdelinger. Vi skal komme sterkere tilbake.

Vi takker alle for innsatsen i året som gikk. Og så håper vi alle på bedre tider.

Torunn Ostad
Styreleder

Jan Ledang
Direktør

INFORMASJON OM VIRKSOMHETEN

Representantskap

Arne Thomassen	Agder fylkeskommune
Robert Cornels Nordli	Arendal kommune
Inger Margrethe Stoveland	Lillesand kommune
Inger E. B. Slågedal	Birkenes kommune
Rakel Birkeli Søraker	Åmli kommune
Finn Bjørn Rørvik	Evje og Hornnes kommune
Beate Skretting	Grimstad kommune
Marianne Landaas	Tvedestrand kommune
Kjetil Torp	Vegårshei kommune
Inger Løite	Gjerstad kommune
Per Kristian Lunden	Risør kommune
Jon Rolf Næss	Bykle kommune
Steinar Kyrvestad	Valle kommune
Sigbjørn Åge Fossdal	Bygland kommune
Ove Gundersen	Froland kommune
Gro-Anita Mykjåland	Iveland kommune

Styre

Torunn Ostad (leder)

Kai Steffen Østensen (nestleder)

Kristin Lundby

Kim Pedersen

Sally Vennesland

Odd Eldrup Olsen

Monika K. Håland, ansattes valgte representant

Anders Dalseg, ansattes valgte representant

Organisasjonsstruktur

A Ama har fem fagavdelinger som er fordelt på tre lokasjoner. Disse er: Arkivavdelingen og Museums- og formidlingsavdelingen på KUBEN i Arendal, Grimstad bys museer i Grimstad og Setesdalsmuseet og Setesdal Bygningsvernssenter i Valle.

Staben er i hovedsak plassert på KUBEN i Arendal, og to stillinger er plassert på Rysstad i Setesdal.

A ama har to faggrupper som er Faggruppe for samlingsforvaltning og faggruppe for formidling til barn og unge. Videre har vi koordinator for forskning og koordinator for minne- og samtidsdokumentasjon.

Ansatte

	Fast ansatte		
	Kvinner	Menn	Totalt
A Ama totalt	37	23	60
Ledelsen A Ama	3	2	5
Staben	9	4	13
Arkivavdelingen	6	8	14
Museums- og formidlingsavdelingen	10	2	12
Grimstad bys museer	3 (4)	2 (1)	5
Setesdalsmuseet	6	6	12

Dette utgjør ca. 51 årsverk.

Det er to ansatte ved bygningsvernssenteret. Disse er tatt med under Setesdalsmuseet.

Likestilling

Ved årets utgang var tre av fem ledere kvinner, og det var 37 kvinner og 23 menn ansatt som betyr en økt kvinneandel fra 2019 (36 kvinner og 22 menn). Lønnsoppgjøret i 2020 videreførte målsettingen om å få en god lønnsmessig likestillingsprofil i organisasjonen. I tillegg ble lønnsforskjellene mellom avdelingene ytterligere jevnet ut.

Organisasjonsutvikling og arbeidsmiljø

Da nedstengingen kom i mars nedsatte direktør en beredskapsgruppe for Covid-19 som bestod av direktør, avdelingsledere, økonomirådgiver og administrasjonssjef. Beredskaps-gruppen fungerte gjennom hele året og hadde ukentlige møter. I den første perioden av pandemien ble de ansatte bedt om å arbeide hjemmefra med unntak av de som hadde fysisk arbeid. Det ble innført ekstra rengjøring i samtlige lokaliteter. I perioder ble også tilbudene til publikum stengt eller avlyst/utsatt. Det har vært særlig to forhold som har vært viktig i beredskapsgruppen: oppfølging av myndigheters pålegg/anbefalinger og oppfølging av de ansattes mulighet for å utføre sitt arbeid, både faglig og psyko-sosialt. Direktør har også hatt særlig fokus på informasjon til de ansatte med hyppige eposter.

I 2020 ble det etablerte to faggrupper, Faggruppe for samlingsforvaltning og Faggruppe for formidling til barn og unge. Det ble ikke gjennomført fellessamlinger for alle ansatte grunnet koronapandemien, men administrasjonssjefen var på alle avdelingene og orientert om HMS-håndbok, personalhåndbok, personalpolitisk plattform, samt en del forhold rundt HR, forvaltning og etikk. Dette ble gjort på personalmøter.

Arbeidsmiljøutvalg (AMU) for AAma har fire medlemmer, to fra arbeidsgiver- og to fra arbeidstakersiden. Arbeidsgiver hadde ledervervet i 2020. I tillegg var BHT og HR-rådgiver i AAma til stede som observatør på møtene. AMU avholdt 3 møter og behandlet saker som berørte følgende områder: handlingsplan for HMS, avviksmeldinger, sykefraværsrapport-ering, OU-prosessen, medarbeiderundersøkelse og kontorforholdene ved Grimstad bys museer.

Miljøfyrtårnarbeidet ved KUBEN ble videreført.

Økonomi og administrasjon

Det ble arbeidet videre med rutiner for regnskap, økonomi og HR. Samarbeidet med økonomiavdelingen i Evje og Hornnes kommune var god. De ansatte i AAma ble bedre på rapporter og skjemaer (reiseregninger m.m.).

Inkluderende arbeidsliv

I 2020 hadde KUBEN én person på varig tilrettelagt arbeid, og én person på arbeidstrening. I tillegg var én person som tidligere var på arbeidstrening ansatt i en 40 % stilling via NAV i hele 2020. To av tiltakene videreføres i 2021.

Sikkerhet

Det ble utarbeidet brannvarslingsrutiner, samt retningslinjer for ansatte ved det nye Sentrallageret i Evje som AAMA overtok sommeren 2020. I tillegg har det vært arbeidet med adgangskontroll og -sikkerhet i samme bygning. Dette arbeidet vil bli ferdigstilt tidlig i 2021.

Felles sikringsplan for AAMA var planlagt ferdig høsten 2020. Pga. koronasituasjonen ble arbeidet en del forsinket. Mye av arbeidet er gjort, og planen er at sikringsplanen skal være ferdig 1. halvår 2021.

Anlegg og visningssteder

Arendal:	Kuben med Langsæ gård, Aust-Agdertunet og Klokkebua, Merdøgård skjærgårdsmuseum og Tangen gravsted
Bygland:	Bygland museum, Dampbåten Bjoren og Husmannsplassen Hagen
Bykle:	Jernvinnemuseet på Hovden, Huldreheimen, Lislestog og Bykle gamle kyrkje
Evje og Hornnes:	Evje og Hornnes museum, Evjemoen forsvarsmuseum og Evje mineralsti
Grimstad:	Ibsen-museet, Sjøfartsmuseet i Aust-Agder, Norsk Hagebruksmuseum og Dikterstuen på Nørholm
Kristiansand:	Kjevik flyplass
Iveland:	Iveland og Vegusdal bygdemuseum samt Mineralutstilling Åkle
Tvedestrand:	Angelstad skysstasjon
Valle:	Setesdalsmuseet Rysstad, Sylvartun, Rygnestad museum, Prestevodden og Tveitetunet.

Tilsluttede museer

Arendal:	Eydehavnmuseet
Åmli:	Elvarheim museum

Faglige nettverk

Det nasjonale sjøfartsnettverket
Det nasjonale litteraturnettverket
Det nasjonale nettverket for kulturlandskap
Det nasjonale byggnettverket
Det nasjonale bergverksnettverket
Det nasjonale drakt- og tekstilnettverket

Det nasjonale KAI-nettverket (KommuneArkivInstitusjonsnettverket)

USUS AS – bedriftsnettverk for reise-, kultur- og opplevelsesbedrifter i Agder og Telemark

Virkes Reiselivsnettverk for museum

Forskernettverk Agder, deriblant Rådet for Forskernettverk Agder

Ulike lokale lag og foreninger – som styremedlem eller samarbeidspartner

Medlemsskap

Norges Museumsforbund – hvor AAMA leder Fagseksjon i immateriell kulturarv

International Council of Museums (ICOM) – den internasjonale interesseorganisasjonen for museum

Arkivforbundet – interesseorganisasjon for lokale og regionale arkivinstitusjoner i Norge

International Council of Archives (ICA) – den internasjonale interesseorganisasjonen for arkiv

Norsk Publikumsutvikling (NPU)

Medeier

Kommunearkivinstitusjonenes Digitale RessursSenter SA (KDRS)

Arendal, 23. februar 2021

Torunn Ostad, leder

Kai Steffen Østensen

Kristin Lundby

Kim Pedersen

Sally Vennesland

Odd Eldrup Olsen

Monika K. Håland

Anders Dalseg

Jan Ledang, direktør

Arkiv og museum

Faglig arbeid

2020 - ÅRET MED KORONAUTFORDRINGER ...

Koronasituasjonen ble førende for mye av det som er blitt gjennomført og ikke i 2020. Det har vært et annerledes år med utfordringer vi tidligere ikke har vært nødt til å forholde oss til. Men dette har ikke bare vært negativt, det har også ført til utvikling og realisering av nye løsninger, spesielt innenfor det digitale feltet.

Det fysiske besøket har vært svært varierende med nedgang for KUBEN og Grimstad, men et jevnt over økt på anleggene i Setesdal. I 2020 var gruppene som var på besøk, mindre, og de fleste store arrangementene ble avlyst, slik som Naturligvis, Osemarknad, Vårmarked, Rabarbradag og Jordbærfestival, Risør trebåtfestival, Sørlandsk lærerstevne og Forskningstorg.

Bjoren hadde ingen cruisegjester og måtte gå med halvert passasjertall. Ibsen-museet måtte holdes stengt og Dikterstuen ble holdt åpent med redusert antall besøkende (kohorter på maks 5 personer). Merdøgaard ble ikke åpnet denne sesongen.

... SOM ÅPNET NYE DØRER

Aamas første digitale utstilling: FRED

I forbindelse med sammenslåingen av Aust-Agder og Vest-Agder til ett Agder tok VAM, AAm og Interkommunalt arkiv i Vest-Agder initiativ til å samarbeide om en utstilling som skulle involvere alle kommunene i det nye Agder. I 2020 var det også 75 år siden andre verdenskrig sluttet. Tema for utstillingen skulle være markering av freden i 1945 – fredsjubileum 75 år. Alle de 30 kommunene i Aust- og Vest-Agder ble invitert til å levere bilder til utstillingen som skulle fokusere på **fredsglede**. Utstillingen skulle opprinnelig være en fysisk vandretstilling, men ble konvertert til en digital utstilling på grunn av koronasituasjonen. Arbeidsgruppen hadde knappe tre arbeidsuker til å fullføre og tilpasse utstillingen til digitale media. Utstillingen ble åpnet på Evjemoen Forsvarsmuseum 8. mai av fylkesordfører Arne Thomassen. Åpningen ble streamet og den fikk god dekning i lokale media. I tillegg ble den presentert på Sørlandssendingen og var en del av NRK 1 sin riksdekkende feiring av 8. mai. Utstillingen er på egen plattform: fred1945.no.

Portrett og Identitet – en digitaliseringssuksess

Koronarestriksjoner la ingen demper på digitaliseringsarbeidet, snarere tvert imot. I 2020 ble det digitalisert om lag 15 000 portrettfotografier på arkivavdelingen. Det ble digitalisert flere fotografier i 2020 enn i årene 2015-2019 tilsammen. Årsaken skyldes at fotodigitalisering ble høyt prioritert og fikk økte ressurser i 2020. I tillegg ble det digitalisert og formidlet bilder til privatpersoner, bokutgivelser, utsmykking og andre interne og eksterne prosjekter. I 2020 ble om lag 2500 portrettbilder publisert på Agderbilder.no. Flere vil følge i 2021. Digitaliseringsprosjektet Portrett og Identitet mottok i desember 600.000 kroner i støtte fra Arkivverket. En av målsetningene i prosjektet er at den digitaliserte Portrettsamlingen også skal publiseres på Digitalarkivet.

Digital formidling på gbm.no

I forbindelse med koronalock-down i mars startet Grimstad bys museer opp et digitalt formidlingsprosjekt for å ha et tilbud til publikum da all annen aktivitet stengte ned. Hver fredag dykket de ned i den kulturhistoriske skattekisten og sendte ut nyhetsbrev med ulike fagartikler om tema innenfor sine kjerneområder. Artikkene ble publisert på gbm.no og distribuert via nyhetsbrev og sosiale medier. Dette ble så godt mottatt at de fortsatte med det høsten 2020, men da annenhver uke. I løpet av 2020 ble det publiserte totalt 20 artikler, 14 før sommeren og 6 artikler på høsten. De var spesielt aktive i sosiale medier under hashtagene #museeneskoronadugnad og #museumfromhome hvor de har publisert smakebiter fra museets samlinger og dikternes litteratur.

Kulturpatrulja

Kulturpatrulja er en gruppe unge folkemusikkutøvere som i sommersesongen drar rundt og underholder på museum, campingplasser, bygdesenter og stevner i hele Setesdal. Setesdalsmuseet bidrar med halvparten av budsjettet, samt organisering og praktisk tilrettelegging. Den andre halvdel av budsjettet dekkes av Visit Setesdal.

På grunn av koronaen måtte konsertene avvikles på en annen måte enn tidligere. Vetle Tveiten Hoslemo hadde ti konserter i Bykle kirke, og Eldbjørg Trydal Rysstad og Eivind Tanche-Larsen Knutsen hadde til sammen 19 konserter på Sylvartun. I tillegg hadde Kirsten Bråten Berg og Daniel Sandén Varg fem konserter på forskjellige hoteller/utesteder. I løpet av sommeren var det to radioreportasjer fra Sylvartun, en på Sørlandssendingen og en på riksdekkende NRK P2 i programmet «Kulturreise».

Filmspel™Henrik

I 2020 arbeidet Grimstad bys museer, sammen med Sanden Media og Filmplot, med utvikling av Filmspel™ Henrik. Filmspel™ er et konsept som er utviklet av produksjonsfirmaet Filmplot. Konseptet er en videreutvikling av sjangeren «historisk spel» som har lang tradisjon i Norge. I et Filmspel oppfordres publikum til å dra på jakt etter QR-koder. Når publikum finner en kode og skanner den med mobilene sine, får de tilgang til en filmatisert fortelling som har sitt utspring i plassen hvor de fysisk befinner seg. I motsetning til teaterspelet, som gjerne er lange forestillinger, er Filmspelet korte filmsnutter som er tilpasset mobilbrukeren. Filmspel™ Henrik består av seks filmer som blir tilgjengelige gjennom seks QR-koder ved Ibsen-minnene i Grimstad. Prosjektet lanseres i 2021.

Øyvandring på Merdø

Da Merdøgaard dessverre måtte holde stengt i sommer pga. koronasituasjonen ble det utviklet et nytt tilbud med øyvandring på Merdø. Dette ble svært populært, og vil videreføres i 2021.

KulturPunkt

Museumsavdelingen på KUBEN tok i bruk appen KulturPunkt til digital formidling. De mottok støtte fra Agder fylkeskommune for å utvikle mer digital formidling, og kunne derfor investere i appen KulturPunkt. De opprettet i 2020 29 kulturpunkter med tekst, bilde og film, og har hatt over 800 visninger siden lansering i desember.

FORMIDLING

UTVIKLINGSPROSJEKTER

Evje mineralsti

En spesiell innsats var knyttet til overtakelsen av driften av Evje Mineralsti og gjenåpning av anlegget i samarbeid med Evje og Hornnes kommune.

I tilknytning til gruvene i Flatebygd ble det for ca. 15 år siden anlagt en turløype som fikk navnet Evje mineralsti. I tilknytning til denne var også Landsverk I gruva, der det ble sprengt ut masse der besøkende kunne gå på mineraljakt. Aktiviteten har vært sterkt redusert de siste årene, og gjennom et samarbeid med Evje og Hornnes kommune rustet Aama opp anlegget. Det ble investert i sikringsarbeid og utsprenging av nye stuffer.

Administrasjonsbygning fikk en ansiktsløftning og Evje og Hornnes kommune sørget for rydding rundt bygget. I tillegg ble det kjøpt inn utstyr til utlån til de besøkende. Tidligere driftsansvarlig hadde butikkutsalg i administrasjonsbygningen. I stedet for butikk ble det laget en utstilling med mineraler som fins i gruveområdet, og de besøkende kan identifisere egne funn. Flere informative plansjer med informasjon om geologien og mineralene i evjeområdet ble også satt opp. Satsingen videreføres i 2021.

NYE UTSTILLINGER

Det norske folks evige takk vil bli din belønning

Årets store satsing på Sjøfartsmuseet i Aust-Agder var utstillingen om krigsseilerne i anledning 75-års jubileet for freden etter andre verdenskrig. Utstillingen *Det norske folks evige takk vil bli din belønning* åpnet 20. juni. Den opprinnelige ferdigstillelsesdatoen var 1. mai som ble utsatt på grunn av pandemien. Utstillingen ble produsert fra september 2019 til mai 2020. Målgruppen for utstillingen var personer i Aust-Agder som har eller hadde slektninger som seilte under andre verdenskrig. Temaet var de norske sjøfolkenes innsats under krigen og hvordan de ble behandlet etterpå. I tillegg til tradisjonelle formidlingsgrep som tekst, bilder og gjenstander, ble det utviklet en interaktiv database hvor de besøkende kunne søke opp norske skip og personer som hadde seilt under andre verdenskrig.

Selv om målgruppen først og fremst er aust-egder, ble utstillingen produsert på tre språk (norsk, engelsk og tysk), da dette er en policy for museene i Grimstad som internasjonal destinasjon. Av erfaring favner denne type utstillinger bredere enn hovedmålgruppen.

Vi og våre drakter

Et spennende samarbeidsprosjekt med Arendal voksenopplæring, Med hjerte for Arendal og Tyholmen Frivilligsentral resulterte i den flotte fotoutstillingen «Vi og våre drakter». Utstillingen ble åpnet av kultursjef i Arendal, Linda Sætra i oktober. Dette er et forprosjekt for den kommende jubileumsutstillingen som skal opp i forbindelse med byjubileet for Arendal i 2023.

Bak fasaden

På KUBEN åpnet en dristig og utleverende utstilling om elitens skjulte liv i Arendal på begynnelsen av 1800-tallet. Utstillingen er basert på poeten Conrad Nicolai Schwachs manuskript «Erindringer af mit Liv» som i 2016 ble en del av Norges dokumentarv.

Vovne skattar

Sommerutstillingen på Elvarheim museum hadde tittelen «Vovne skattar», som er en samling fargerike band, belte, hårband og seler som er funnet på kistebunner, i skuffer og skap i Åmli. Bakgrunnen for dette prosjektet er et registreringsarbeid av Åmli historielag i 2015. I forbindelse med åpningen var det også lansering av en bok med samme navn, utgitt av historielaget.

Kunstutstilling Grethe Swahn 6 + 4 To kunstnerliv i Setesdal

I stedet for polarforskerutstilling ble det i samarbeid med Bykle og Valle kunstlag satt opp en kunstutstilling med arbeider av Grete Swahn.

Ibsen-utstilling på Kjevik flyplass

I desember ferdigstilte Grimstad bys museer en ny Ibsen-formidling, denne gangen på utlandsterminalen på Kjevik. Den består av elleve Ibsen-sitater på gulvet rundt bagasjebåndet, i tillegg til en informasjonsplakat om Ibsen-museet i Grimstad.

ANDRE NYE PUBLIKUMSTILBUD

Formidling for seniorer

KUBEN fikk midler fra Helsedirektoratet for å lage et tilbud som skal bidra til å motvirke ensomhet blant eldre. Høsten 2020 ble det gjennomført fem arrangementer med ulike foredrag og omvisninger. Det var fullt hus på hvert eneste arrangement, og det planlegges å videreføre dette konseptet også etter at prosjektperioden er ferdig i mai 2021.

KUBENs blogger *Oselia*, *Avtrykk* og *Gjenstand*

Både den kulturhistoriske matbloggen *oselia.no* og kunnskapsportalen *avtrykk.no* ble vært svært godt besøkt. *Oselia.no* hadde i 2020 over 17 000 unike brukere, noe som var økning på 50 %. *avtrykk.no* opplevde en økning på 60 % flere brukere. Over 40 000 unike besøkene var innom nettportalen i løpet av 2020. Spesielt var nettbaserte historiequizer populært. Mye av årsaken til denne økningen skyldes nok økt nettbruk under koronapandemien.

Høsten 2020 var den nye monterløsningen klar som presenterer innhold fra formidlingsnettstedene *avtrykk.no*, *oselia.no* og *gjenstand.no*. Løsningen legger til rette for digital formidling og fysiske presentasjon av dokumenter og gjenstander. Innholdet skiftes ut hver måned. Arkivmateriale har også blitt utstilt på lesesalen og i resepsjonsmonteren.

ARRANGEMENTER

DATO	ARRANGEMENT	STED
08.01.	Juletrefest	KUBEN
15.01.	Konferanse Bygge i TRE	Rysstad
15.01.	Kurs i Gotisk	KUBEN
16.01.	Foredrag Ikava	Kristiansand
24.01.	Foredrag Frå postveg til riksveg	Setesdalsmuseet
19.01.	Gøy for barn, Vi lager meiseboller	KUBEN
29.01.	Kulturkveld	KUBEN
05.02.	Omvisning Slavegjort	KUBEN
13.02.	Foredrag Frå postveg til riksveg	Setesdalsmuseet
13.02.	Natt på museet	KUBEN
15.02. - 23.02.	Vinterferieverksted (8 dager)	KUBEN
16.02.	Omvisning i Krakket	KUBEN
26.02.	Kulturkveld	KUBEN
02.03. - 04.03.	Workshop muntlig historie (3 dager)	KUBEN
04.03.	Foredrag: Dyregravene i Setesdal	KUBEN
09.03.	Kåseri og film	Setesdalsmuseet
11.03.	Pedagogisk fagdag	KUBEN
08.05.	Åpning av nettutstilling FRED	Setesdalsmuseet/Evjemoen
17.05.	17. maikåseri	Setesdalsmuseet
08.06.	Info.møte om forskningsprosjekt: Krypsiv/fisk	Setesdalsmuseet
18.06.	Åpning av badstua	KUBEN
20.06.	Åpning av kunstutstilling Grete Swahn	Setesdalsmuseet
20.06. - 16.08.	Omvisninger i utstillingen Slavegjort (2 pr dag)	KUBEN
22.06.	Overlevering av Fylkesordfører kjede	KUBEN
22.06.	Oselias kokebok lansering	KUBEN
22.06.	Lanseringsquiz Oselia	KUBEN
24.06.	Øyvandring på Merdø (Naturlos)	Merdø
21.06. - 31.08.	Turer med D/S Bjoren	Setesdalsmuseet/Byglandsfjorden
22.06. - 15.08.	Daglige omvisninger	Bykle kyrkje, Rygnestad museum, Sylvartun, Evje mineralsti og Evjemoen forsvarsmuseum
27.06. - 15.08.	Øyvandring på Merdø (2 ganger i uken)	Merdø
28.06.	Åpning av utstilling Vovne skattar	Elvarheim
28.06.	Yoga	Norsk Hagebruksmuseum
28.06.	Åpningen nytt kunstverk i Avtrykk	KUBEN
29.06. - 29.07.	Konsserter med Hoslemo	Setesdalsmuseet/Bykle kyrkje
30.06. - 14.08.	Konsserter m/T. Rysstad og Tanche-Larsen Knutsen	Setesdalsmuseet/Sylvartun
01.07.	Omvisning i Dikterstuen på Nørholm	Grimstad
02.07.	Bysleng i Grimstad	Grimstad
02.07.	Kulturarrangement	Sylvartun
09.07.	Bysleng i Grimstad	Grimstad
12.07.	Omvisning i Dikterstuen på Nørholm	Grimstad
14.07.	Konsert m/Bråten Berg og Sandén Varg	Setesdalsmuseet/Dølen hotell
15.07.	Omvisning i Dikterstuen på Nørholm	Grimstad

16.07.	Bysleng i Grimstad	Grimstad
26.07.	Omvisning i Dikterstuen på Nørholm	Grimstad
29.07.	Omvisning i Dikterstuen på Nørholm	Grimstad
30.07.	Bysleng i Grimstad	Grimstad
06.08. - 07.08.	Byvandring Dikterbyen, Ibsen- og Hamsun-dagene	Grimstad
09.08.	Omvisning i Dikterstuen på Nørholm	Grimstad
22.08.	Omvisninger i utstillingen Slavegjort	KUBEN
23.08.	Foredrag	Buøya
26.08.	Kulturkveld	KUBEN
28.08.	Kulturne konserter m/K. B. Berg og S. Warg	Sylvartun
06.09.	Los på Merdø	Merdø
06.09.	Soppens dag	Norsk Hagebruksmuseum
13.09.	Losjubileet	Merdø
16.09.	Kunstvandring på KUBEN	KUBEN
21.09.	Konsert m/Trydal Rysstad	Setesdalsmuseet
22.09.	Poesi-lunsj	Grimstad
23.09.	Arendalsprammen	KUBEN
26.09. - 04.10.	Høstferieverksted (8 dager)	KUBEN
27.09. - 28.09.	Øyvandring på Merdø for voksne	Merdø
27.09. - 28.09.	Øyvandring på Merdø for barn	Merdø
28.09. - 02.10.	Høstferiemoro	Sjøfartsmuseet i Aust-Agder
30.09.	Kulturkveld	KUBEN
03.10.	Øyvandring på Merdø for voksne	KUBEN
03.10.	Øyvandring på Merdø for barn	KUBEN
07.10.	Kunstvandring på KUBEN	KUBEN
20.10.	Åpningen av utstillingen "Våre drakter"	KUBEN
25.10.	Søndagsomvisninger i utstillingen Slavegjort	KUBEN
26.10.	Konsert m/Trydal Rysstad	Setesdalsmuseet
28.10.	Kulturkveld	KUBEN
28.10.	SeniorOnsdag - omvisning i Slavegjort	KUBEN
29.10.	Lagskveld med Hylestad Bygdekvinnelag	Setesdalsmuseet
01.11.	Søndagsomvisninger i utstillingen Slavegjort	KUBEN
04.11.	SeniorOnsdag - bak Fasaden	KUBEN
08.11.	Søndagsomvisninger i utstillingen Slavegjort	KUBEN
08.11.	Oselias kokebok	Lillesand
10.11.	Poesi-lunsj	Grimstad
11.11.	Lanseringen av Aust - Agder - Arv	KUBEN
17.11.	100-årsjubileum for Hamsuns nobelpris	Hamsun-museet
18.11.	SeniorOnsdag - Kvinner på Merdø	KUBEN
22.11.	Omvisning i Slavegjort	KUBEN
25.11.	Kulturkveld	KUBEN
25.11.	Web foredrag, Virtual Nordic knitting event	Setesdalsmuseet
29.11.	Julearrangement	KUBEN
02.12.	Arkivdagen - Mimrestund	KUBEN
02.12.	SeniorOnsdag - utstillingen Krakket i Arendal	KUBEN
15.12.	Foredrag: Norske juletradisjoner	Arendal

BESØKSSTATISTIKK**Fysiske besøk**

	2020	2019
KUBEN	10 672	20 897
Setesdalsmuseet	20 617	21 198
Grimstad bys museer	7 256	11 408
Totalt	38 592	53 503
Stands*		1 120
Eydehavn museet	397	1 066
Elvarheim museum	1 414	1 289

*På grunn av pandemien var alle større arrangementer avlyst i 2020.

Digitale besøk 2020

	Nettsteder besøk	Facebook følgere	Instagram følgere	Nyhetsbrev abonnenter	Podcast følgere	Arrangement Deltakere
KUBEN*	123 910	4 063	1 444	875	1 149	-
Setesdalsmuseet	18 930	1 769	-	-	-	960
Grimstad bys museer	14 558	4 094	1 844	360	-	-
AAma**	4 006	-	-	-	-	-

*Tallet for besøkende nettsteder for KUBEN er slått sammen av ett nettsted og tre blogger. Besøkstill fordeler seg slik: arendalkuben.no (51.449), avtrykk.no (47.814), oselia.no (20.429) og gjenstand.no (4.218).

** Gjelder besøk på nettutstillingen FRED.

SAMLINGSFORVALTNING - MUSEUM

Sentrallageret på Evje

Høsten 2020 startet innflytting av museumsgjenstander til det nye flotte klimastyrte Sentrallageret på Evjemoen. Ansatte fra AAmA var med fra utvikling og prosjektering av bygget, oppfølging gjennom byggeprosessen, til planlegging og gjennomføring av innflytting, og utarbeidelse av rutiner for sikkerhet, drift og forvaltning av samlingene i det ferdigstilte bygget.

Avdelingene utarbeidet sine egne flytteprosjekter, mens den overordnede fremdrift, logistikk og de faglige premissene ble utarbeidet og koordinert av samlingsansvarlige sammen med AAmAs konservator. Solberg Flyttebyrå i Kristiansand ble brukt til transport av gjenstandene, og det ble leid inn en Thermo Lignum bil til insektsanering av gjenstandene. Totalt ble det flyttet, rengjort, varmebehandlet og magasinert, først 24 paller med ovner og store gjenstander samt tre båter fra KUBEN, så 150 paller med gjenstander fra hagebrukssamlingene samt flere vogner fra Grimstad bys museer, og til slutt 220 paller med diverse kulturhistoriske gjenstander fra Setesdalsmuseet. Det gjenstår noe arbeid med gjenstander i mottaket, disse venter på avhending eller frysebehandling før de arbeides med videre.

Sentrallageret på Evjemoen har gitt samlingsforvaltningen ved AAmA et stort kvalitetsløft, og har bydd på mye læring og positivt samarbeid mellom avdelingene.

Antikvariske bygg

I 2020 har AAmA hatt et stort løft på forvaltningen av de antikvariske byggene. For KUBENs bygg er det også blitt utarbeidet en plan med tilstandsrapport for prioriteringer av antikvariske bygg.

- Angelstad - stor restaurerings- og reparasjonsjobb på tak og piper
- Badstue, KUBEN – totalrestaurering av badstue fra Søndeled. Badstuen har fått en ny og mer sentral plassering på tunet
- Bygland museum – nytt tak på våningshus
- Hesthaghuset – nytt tak, og pipen reparert
- Langsæ gård – deler av taket reparert og utbedringer av det elektriske anlegget er utbedret
- Lopt Nistog, Flateland, Valle kommune – ferdigstilt svalgang og lagd trapp og golv i 2. etasje
- Lopt Sørilbakka, Åkre, Valle kommune – ferdigstilt svalgang, trapp til 2. etasje og lagd ny tram
- Villaen, Bjørgum, Valle kommune – utskifting av takrenne

KUBEN har ansvar for disse antikvariske byggene:

Angelstad, Badstuen, Bråtenhuset, Enghavehuset, Hesthaghuset, Langsæ gård og Merdøgaard.

Setesdalsmuseet har ansvar for disse antikvariske byggene:

Rygnestad (gamlestog/nystog, trihågloftet, rygnestadloftet, løe, stall, fjøset, sauetadden, badestoge, smia og kvern), Tveiten (gamlestog/nyestog, loftet, arrest, løe med stall og fjøs, badstoga og kvern), Hagen (husmannsstoge, stolpehus, fjøs og løe), Nedre Lande (løylandsloftet), Prestevodden (skulehus og røykstoge). Bygninger i Bykle, Bygland, Evje og Hornnes samt Iveland.

Grimstad bys museer har ikke ansvar for antikvariske bygninger.

Inntak, registrering og katalogiseringsarbeid

I 2020 har museumsavdelingen registrert litt over 100 gjenstander i primus. 300 gjenstander er blitt digitalisert og er nå tilgjengelig for publikum via digitale kanaler. 231 nye gjenstander er innlemmet i samlingen vår. På Setesdalsmuseet har det ikke vært innsamling av gjenstander ut over det som har kommet til museet som gaver. Grimstad bys museer har i hovedsak registrert og ordnet gjenstander i det tre-årige prosjektet G-signatur hvor 368 gjenstander har blitt registrert i Primus og 962 gjenstander er blitt ordnet.

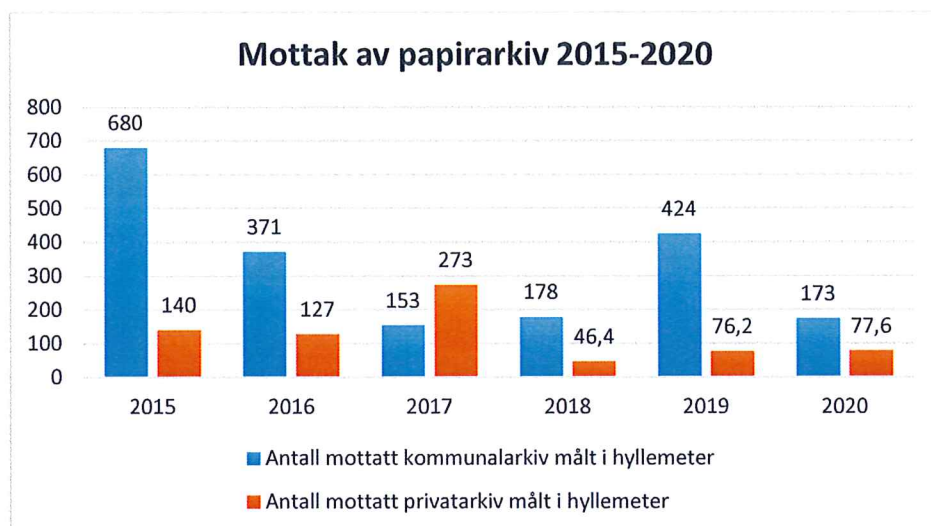
SAMLINGSFORVALTNING - ARKIV

I løpet av 2020 ble det tatt imot 172 hyllemeter med arkiv fra kommuner og fylkeskommunen. 50 hyllemeter av dette var arkiver som ble ordnet på oppdrag fra fylkeskommunen. Det ble også tatt imot 36 privatarkiv fordelt på 77,6 hyllemeter med privatarkiv. I løpet av året ble det ordnet om lag 17 hyllemeter med privatarkiv fordelt på 27 arkiver.

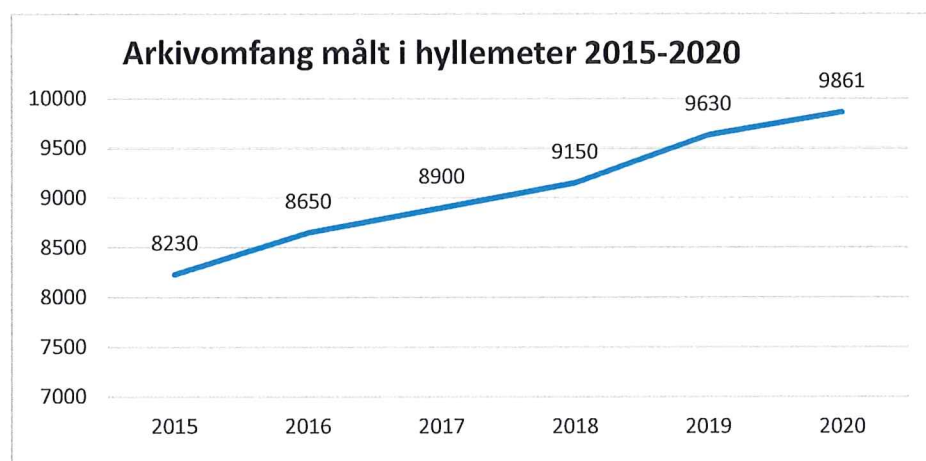
Nedstengning og pålagt hjemmekontor gjorde at det i perioder var vanskelig å få ordnet fysiske arkiver. I stedet ble det prioritert å registrere flere større papirkataloger i Asta, slik at det ble mulig å søke opp innholdet på Arkivportalen. I løpet av 2020 ble kommunale papirkatalogene fra Høvåg, Lillesand og Tromøy samt tre større privatarkivkataloger registrert og gjort tilgjengelig for søk.

Mens mange andre arkivinstitusjoner stengte lesesalen helt ned i lengre perioder, valgte KUBEN å prøve å holde lesesalen åpen med stort fokus på smittevern. Lesesalen var kun stengt i to måneder. Det ble innført plassbegrensninger, avstandsregulering og forhåndspåmelding. I løpet av 2020 besøkte 718 ordinære gjester lesesalen, noe som er en nedgang på 30 prosent sammenlignet med 2019. Likevel er vi fornøyd med besøkstallet da 2020 var et spesielt år. Koronarestriksjoner var også årsaken til at kun 31 elever besøkte lesesalen for å jobbe med undervisningsopplegget *Jakten på sannheten*, mot 450 elever i 2019.

Nytt av året var at det ble gjennomførte halvårssamtaler med alle arkivlederne. Samtalene hadde som mål å avdekke hva behovene til de ulike arkivlederne. I takt med flere kommunale avleveringer øker også saksbehandlingsmengden. I 2020 økte antall arkivhendelser med 16 % sammenlignet med fjoråret. Spesielt er det mange henvendelser knyttet til tannhelsekort.

TABELL 1. MOTTA AV PAPIRARKIV 2015-2020

TABELL 2: ARKIVOMFANG I KUBENS MAGASINER MÅLT I HYLLEMETER 2015-2020

BYGNINGSVERN

Bygningsvernet i AAMA utføres av Setesdal bygningsvernssenter som har hatt stor aktivitet. Senteret er etablert som en egen avdeling fra 2019.

Setesdal Bygningsvernssenter arbeider med kunnskap, kunnskapsutvikling og de lange historiske perspektivene. Det er et tett samarbeid med Agder fylkeskommune. Fylkeskommunen har en desentralisert modell for sitt arbeid innen bygningsvern med tre lokasjoner i fylket: Risør, Flekkefjord og Setesdal. Hver lokasjon skal ha sitt spesialfelt innen kulturminnevernet, og Setesdal har middelalderbygninger. Siden mange middelalderbygninger i Norge befinner seg i Setesdal, er målet å være et bygningsvernssenter på nasjonalt nivå for middelalderbygninger.

I året som har gått har det vært 4-5 personer i arbeid på Setesdal bygningsvernssenter. To 100% stillinger er fast ansatte og to håndverkere har vært innleidd det meste av året. En del av målsettingen med innleid arbeidskraft er kompetanseheving. Agder fylkeskommune bidro med midler til dette.

I 2020 er det gjort tilstandsvurderinger av verneverdige bygninger for flere private huseiere i Setesdal. Senteret har også vært på mange veiledningsoppdrag for fylkeskommunen og private huseiere i forbindelse med restaureringsarbeid.

Det ble tatt dendrokronologiprøver av ca. 15 gamle bygninger. Arbeidet med å utarbeide egen dendrokronologisk kurve for Setesdal vil fortsette også til neste år.

Det har vært arbeid med å styrke bygningsvernssenteret gjennom hele året. På høsten var det møte med Vest Telemark museum, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Agder fylkeskommune og Riksantikvaren hvor man drøftet samarbeid for å bygge opp kompetanse om middelalderbygg.

FORSKNING OG KUNNSKAPSUTVIKLING

De tilsatte i AAm har vært involvert i en rekke FoU-prosjekter i 2020. Ved siden av den årlige utgivelsen av *Aust-Agder-Arv*, er ett bokprosjekt avsluttet med bokutgivelse, og en rekke større og mindre artikler publisert i ulike fora. Det er ønskelig at flere ansatte i AAm skal oppnå vitenskapelig autorisering i regi av Norges museumsforbunds akkrediteringsordning, konservator NMF. Flere artikkelprosjekter som kan inngå i slike autoriseringer ble satt i gang i 2020, og dette arbeidet vil videreføres i årene som kommer. AAm har et pågående arbeid for å styrke forskningens plass i organisasjonen. For å øke ressurstilgangen på dette område, er en fast stilling i Arkivavdelingen omgjort til en seniorforskerstilling med virkning fra 1. nov 2020. Høsten 2020 er det igangsatt arbeid med ny forskningsplan for AAm. Denne ventes ferdigstilt våre 2021.

Bøker

Aust-Agder-Arv 2020. Årbok for KUBEN. Arendal 2019.

Monika K. Håland, Lise Råna, Anne Klippenvåg Pettersen, Fie Skaar Trysnes: *Oselias kokebok 1875-1885*. Skald forlag 2020.

Artikler

Leonhard Jansen: «På tvers eller på langs? Setesdølane sin kontakt med verda ikring seg». I Johnsen, B.E. og Vadum, K. (red.), *Grenseløst Agder. Det som skilte og det som bandt*. Agderseminaret 2019. Cappelen Damm Akademisk 2020. Artikkelen er fagfellevurdert.

Leonhard Jansen: «'Mi brukar helst vaart norske Maal.' 120 år med mållag på Agder». I Setesdal og setesdølar. Årsskrift 2020.

Leonhard Jansen: «Polarforskaren Sigurd G. Helle – hundre år sidan han vart fødd». Setesdølen 8.9.2020.

Hilde L. Austarheim: «Fra ull og lin til kattun og silkedamask: Kvinnerenes klær på Merdø på 1700-tallet». *Aust-Agder-Arv 2020*.

Hilde L. Austarheim: «De 'fattige fisker folck' på Merdø». *Sånn var det 2020*.

Marianne Eldorhagen: «Trippelbegeret fra Trålum». *Aust-Agder-Arv* 2020.

Kristin Lindqvist: «Kommisjonærer og rivaler». *Aust-Agder-Arv* 2020.

A Ama koordinerer historikerspalten «I et historisk lys» i Agderposten. Spalten er et samarbeidsprosjekt med Den norske historiske forening. I løpet av 2019 har A Ama hatt 5 artikler på trykk i spalten, mens 5 er skrevet av eksterne historikere. Følgende artikler er skrevet av ansatte i A Ama: Edward Griegson: «Et rekviem for de hvite seil»; Hilde L. Austarheim: «Hjemmet på Merdøgaard omkring 1900»; Lise Råna: «Gammel kokebok i ny form»; Yngve Schulstad Kristensen: «Norske pelsjegerspør på Nordøst-Grønland»; Therese Strupstad Hagen: «Peter Norden Sølling og losene». Ved siden av dette har Yngve Schulstad Kristensen hatt én artikkel på trykk i Fædrelandsvennen under vignetten «I historisk lys»: «Polarhelten som forsvant». Samtlige artikler er siden publisert på KUBENs nettsider.

Seminarer

UiAs ønskeseminar for Gustav Sætra: Agder og den store verden. Arrangert på KUBEN 15. sept. 2020.

Immaterielt kulturvern og UNESCO, Seksjon for Immateriell Kulturarv i Norges museums-forbund, Setesdalsmuseet 21.-22. sept. 2020.

Kristoffer Vadum: Paper om FoU-arbeid i Aust-Agder museum og arkiv, Arkivarforeningens lokalgruppeseminar, Kristiansand 22. sept. 2020.

Nettverk

- Elvarheim Museum og A Ama er tilknyttet det internasjonale forskningsprosjektet «Extinction as cultural heritage», som er ledet av professor Dolly Jørgensen ved Universitetet i Savanger.
- A Ama har sammen med ARKIVET freds- og menneskerettighetssenter tatt initiativ til et felles forsknings- og dokumentasjonsprosjekt om Arne Myrdal og FMI. Forarbeid til prosjektet har pågått i 2020. Prosjektet ventes påbegynt i kommende år.
- A Ama deltar i Forskernettverk Agder, deriblant Rådet for Forskernettverk Agder. I regi av dette har Kristoffer Vadum sammen med Berit Eide Johnsen stått som redaktør for antologien for Agderseminaret i 2019: *Grenseløst Agder - Det som skilte og det som bandt*, utgitt ved Cappelen Damm Akademisk 2020. Antologien er publisert som *open access* via NOASP.
- Ansatte ved KUBEN har deltatt i redaksjonskomiteen for Arendal by- og regionhistorie og dette arbeidet videreføres i kommende år.

FORNYING

Minneinnsamling og samtidsdokumentasjon

I mars ble det gjennomført et workshop for ansatte i AAm om muntlige historier hvor 8 ansatte deltok. I juli ble 50% av en stilling i GBM omgjort til koordinator for minneinnsamling i AAm. Dette vil styrke arbeidet rundt minner og samtidsdokumentasjon i AAm betraktelig og det knytter seg store forventninger til det som vil skje på området i årene framover. Høsten gikk med til å sette seg inn i relevant litteratur. Et innspill om lagringsplass for lyd- og bilde-opptak ble ført fram via ordninger ved Arkivavdelingen. Et mindre pilotprosjekt om barnekultur ble påbegynt. Første intervjusamtale i prosjektet ble gjennomført i november. Prosjektet ferdigstilles i mai 2021.

De hvide Seil – KUBENs første podcast

Høsten 2020 lanserte KUBEN sin første podcast, «[De hvide Seil – historier fra Sørlandets seilskutetid](#)». Podcasten er på fire episoder og ble laget av ansatte i arkivavdelingen, med innleid produsentbistand. Podcasten bygger på historier hentet fra Seilskutearkivene, som ble innlemmet på Norges Dokumentarv i 2018. Agder fylkeskommune gav produksjonsstøtte til prosjektet. Mottakelsen av podcasten har vært god.

Transkriberingsprogrammet Transkrubus

Arkivavdelingen testet i løpet av året ut flere nye digitale verktøy. Det ene var transkriberingsprogrammet Transkrubus. Pilotprosjektet endte opp med en erfaringsartikkel i arkivtidsskriftet Arkheion.

BEHANDLENDE ORGAN: Styret AAma-IKS	MØTEDATO: 23.02.2021	SAK NR.: 07/21
SAKSBEHANDLER: Jan Ledang		

Eventuelt